

Dzień dobry Wszystkim!

Rozprawki proszę wysłać na adres:

mwroblewska@sp28.lublin.eu

Kochani!

Zacznijcie czytać „Kamienie na szaniec” (na stronie szkoły- lektury). Termin do 17. 04. Jutro udostępnię Wam zadania z e- podręcznika

Pozdrawiam

Dzisiaj zajmiemy się dalej lekturą. Robimy wszystko, tak jak wcześniej. A oto tematy:

1. Temat: Na czym polega tragizm „Balladyny”?

Spróbujemy odpowiedzieć na pytanie co jest tematem utworu?

Oczywiście splatające się ze sobą dwa wątki – króla Popiela (okazuje się nim **Pustelnik** - Kirkor mówi, że mężczyzna ten z niechęcią odnosi się do królów i władców. Na tej podstawie wyciąga słuszny wniosek, iż wiele wycierpiał on ze strony największych. Pogląd ten, opowiadając swą historię, potwierdza sam Pustelnik. Niegdyś władał on całą krainą jako Popiel III. Jednak zawiść i intrygi zrzuciły go z tronu, a na jego miejsce wstąpił Popiel IV - władca okrutny i nielitościwy- brat starca) i jego korony oraz Kirkora, który chce Popielowi przywrócić władzę. Ci bohaterowie reprezentują świat realny. Miesza się z nim świat fantastyczny- Goplana i jej sługi Skierka i Chochlik.

Obydwa światy: świat fantastyki i świat ludzi przenikają się, wzajemnie na siebie „działają”, nie zaciera się granica między nimi.

2. Jaką utwór przedstawia wizję świata?

Utwór przedstawia wizję świata:

Fantastyczną

Baśniową

Magiczną

-postacie fantastyczne: królowa Goplana (dziwne stworzenie z mgły i galarety), Chochlik, Skierka;

-przedmioty fantastyczne: cudowna korona Popiela;

-zjawiska fantastyczne: Grabiec zmieniony najpierw w wierzbę, a potem w króla dzwonkowego;

-natura sprzyja dobrym i odróżnia dobrych od złych: jaskółki lecą na spotkanie Aliny, a uciekają przed Balladyną;

-zła nie można ukryć przed siłami nadprzyrodzonymi i naturą;

-zło zawsze będzie ukarane: piorun zabija Balladynę

3. Bohaterowie i wybory, jakie dokonują

Bohater	Cel działania	skutek
Alina	pragnęła miłości	zdobycie serca Kirkora, poniosła śmierć

Balladyna	pragnęła władzy	zabójstwo wielu osób, śmierć jej samej
Wdowa	pragnęła wydać córkę za mąż	skazana na tortury przez własną córkę
Pustelnik	pragnął zdobyć koronę Lecha	poniósł śmierć
Kirkor	Pragnął znaleźć żonę wśród ludu	śmierć z rąk Balladyny
Von Kostryn	podobnie jak Balladyna pragnie władzy, w tym dążeniu ich ścieżki jednoczą się	Balladyna morduje mężczyznę, podając mu zatrutą połowę chleba
Grabiec	uczuciem darzą go Goplana i Balladyna, lecz na jego wzajemność może liczyć tylko Balladyna	niechęć mężczyzny do nimfy staje się przyczyną jej gniewu, który prowadzi do tragicznych wydarzeń, ginie zamordowany przez nią

Nie mają oni możliwości dokonania wyboru, który nie pociągałby za sobą złych skutków. W tragedii antycznej decydowało w tym fatum przeznaczenia. Bohater był z góry skazany na klęskę. (Starożytni Grecy wierzyli, że człowiek ma przypisany z góry, zaprogramowany los, bieg wydarzeń w życiu, których nie da się uniknąć. Właśnie Fatum decydowało o dziejach bohaterów takich jak Edyp czy Kreon. To, co zrządzone przez bogów, musiało nastąpić – stąd pogląd, który głosi, iż życie to ułożony z góry scenariusz i wszystko w nim jest zaplanowane – nazywa się fatalizmem. Także słowo fatalny – czyli nieszczęsny, zły, pochodzi od fatum, gdyż zapowiedziane nieszczęścia były nieuniknione).

Mówiąc inaczej, bohaterowie są uwikłani w **konflikt tragiczny**, a ich czas, działanie są uzależnione od siły wyższej, Fatum.

Co oznaczają pojęcia: tragizm i konflikt tragiczny?

Tragizm – jest to sytuacja, w której bohater musi dokonać wyboru pomiędzy dwoma równorzędnymi racjami. Każda decyzja, jaką podejmie, będzie miała negatywne skutki.

Konflikt tragiczny to istnienie dwóch równorzędnych racji, pomiędzy którymi nie sposób dokonać wyboru.

A jak jest z Balladyną?

Do zabicia siostry dochodzi trochę przez przypadek- pod wpływem emocji, bez premedytacji. Pustelnika Balladyna zabija świadomie. Dopiero jednak w V akcie dziewczyna dojrzuje do uznania swojego czynu za winę. Tym samym dojrzuje do uznania konieczności kary. Na tym polega tragizm tej postaci. Wydaje ona wyrok na siebie. Uznaje panującą nad światem normę moralną. Tragizm bohaterki to tragizm spóźnionej refleksji.

Główna bohaterka, Balladyna, kroczy drogą zbrodni, popełnia czyny naganne, co doprowadza do jej śmierci. W starciach z nią giną wszystkie pozytywne postacie dramatu: Kirkor, Alina, Wdowa.

Piętnem tragizmu naznaczone są wszystkie postacie: Kirkor, Alina. Wdowa, Pustelnik, a nawet Grabiec. Realizując swe palny popadają na koniec w jakąś zasadzkę losu i muszą ostatecznie przegrać. Przegrywają zaś najczęściej wtedy, kiedy zbliżają się do celu.

Każda z nich zostaje oszukana przez los, bo wpada w przygotowaną przez siebie samą pułapkę.

2.Temat: Cechy tragedii na przykładzie "Balladyny" J. Słowackiego.

Przeczytajcie fragment Balladyny zamieszczony w podręczniku s.113

Zwróćcie szczególną uwagę na strukturę utworu, jego cechy.

Jakie wnioski? (dotyczące struktury dramatu, specyficznego zapisu)

podział na role, didaskalia zapisane kursywą, forma dialogu i monologu

Przypominamy sobie definicje:

Monolog – jest to nieprzerywana wypowiedź jednej postaci. Opowiada ona o swoich przeżyciach albo wprowadza w to, co się dzieje poza sceną. Niekiedy bohater w obecności innych postaci monologuje niby tylko do siebie, tak jakby inne osoby znajdujące się na scenie go nie słyszały.

Dialog – czyli rozmowa, zespół wypowiedzi co najmniej dwóch osób na określony temat. Dla dialogu charakterystyczna jest wymiennosc ról nadawcy i odbiorcy wśród jego uczestników: ta sama osoba występuje raz jako podmiot mówiący, to znów jako adresat słów wypowiedzianych przez innego rozmówcę. Dopiero powiązanie wszystkich wypowiedzianych wypowiedzi stanowi spójną całość znaczeniową.

Didaskalia – w starożytnej Grecji oznaczały przygotowanie chóru oraz aktorów do wystąpienia w tragedii lub komedii; w dzisiejszym sensie: wskazówki i objaśnienia autora dramatu lub adaptatora dotyczące realizacji scenicznej utworu.

Ćwiczenia praktyczne.

Wskazujecie w tekście przykłady monologu, dialogu oraz didaskaliów. Analizujecie: jaka jest różnica w zapisie i układzie graficznym między tymi elementami. Wyszczególniacie najważniejsze elementy dotyczące wydarzeń scenicznych, które zawarte są w wypowiedziach bohaterów oraz w didaskaliach i zapisujecie.

O czym informują nas didaskalia podaj przykłady:

Wypisz z tekstu przykłady didaskaliów.

- miejsca akcji-
- uczucie postaci-
- wyglądu postaci-
- czynności postaci-

Struktura: utwór podzielony na pięć aktów, zapoczątkowany wstępem – listem dedykacyjnym wystosowanym do Zygmunta Krasińskiego, zakończony Epilogiem.

Podział aktów i scen: Akt I – 3 sceny, Akt II – 2 sceny, Akt III – 5 scen, Akt IV – 5 scen, Akt V – 4 sceny.

Cechy dramatu: akty, sceny, bark narratora, tekst główny, didaskalia, dialogi i monologi.
"Balladyna" jest dramatem, zbudowanym z 5 aktów itd..

Dramat to -rodzaj literacki przeznaczony na scenę.

Gatunki dramatu: KOMEDIA I TRAGEDIA.

CECHY DRAMATU JAKO UTWORU SCENICZNEGO:

- FORMA WYPOWIEDZI TO DIALOG I MONOLOG.
- BRAK NARRACJI I NARRATORA.
- BRAK OPISÓW I KOMENTARZY OD AUTORA.
- PODZIAŁ NA AKTY I SCENY.
- BOHATEROWIE PRZEDSTAWIENI SĄ W DZIAŁANIU.

Tragedia – gatunek dramatyczny powstały w starożytnej Grecji, obejmuje utwory, których ośrodkiem i motorem akcji jest nieprzewyciężony konflikt między dążeniami wybitnej jednostki a siłami wyższymi, czyli tragizm. Mówiąc inaczej, bohaterowie tragedii są uwikłani w konflikt tragiczny, a ich czas, działanie są uzależnione od siły wyższej, Fatum.

Gatunek, kompozycja

Balladynę Słowackiego zalicza się do kanonu dramatów romantycznych, gatunkowo zaś jest tragedią, czyli utworem o silnie zaakcentowanym wątku konfliktu między dążeniami i działaniami bohaterów a mocami wyższymi – siłami nadprzyrodzonymi i światem wartości moralnych. Tragedia zazwyczaj kończy się katastrofą, ponieważ dążenia bohaterów są sprzeczne z normami etycznymi, ogólnie przyjętym i respektowanym etosem. Jednostka musi ponieść klęskę, przypominając tym samym o odwiecznych konfliktach między dobrem a złem, nieprawością a sprawiedliwością, kłamstwem a prawdą.

Proszę przeczytać te informacje

Dramat romantyczny powstał w okresie romantyzmu jako przeciwieństwo dramatu klasycznego. Odwoływał się do twórczości dawniejszych dramatopisarzy, którzy odbiegli od klasycznego wzorca. Należeli do nich: William Szekspir / XVI wiek /, w Hiszpanii Lope de Vega / przełom XVI i XVII wieku / i Calderon / XVII wiek /. Odwoływał się też do dramaturgii mieszczańskiej – szczególnie do melodramatu.

Typowymi przedstawicielami dramatu romantycznego w Europie byli Victor Hugo oraz Alfred de Musset / Francja /. W Polsce, oprócz Juliusza Słowackiego, twórcami dramatu romantycznego stali się: Adam Mickiewicz i Zygmunt Krasiński.

Cechy dramatu romantycznego: luźna budowa / niezależne od siebie epizody /, rezygnacja z klasycznej zasady jedności miejsca, czasu i akcji, niekiedy rezygnacja z zasady pięciu aktów, mieszanie gatunków / sceny monumentalne przeplatane z lirycznymi lub kameralnymi; pomieszanie komizmu i tragizmu, patosu i groteski, realizmu i fantastyki; mieszanie ze sobą różnych, często przeciwstawnych konwencji stylistycznych i gatunkowych

Dramaty romantyczne miały charakter niesceniczny z powodu niedostosowania do technicznych warunków ówczesnego teatru. Były więc tekstami przeznaczonymi do czytania. Współczesny teatr doskonale radzi sobie z wystawianiem tego typu sztuk na scenie.

Jeśli chodzi o „Balladynę” Juliusza Słowackiego, to jest ona typowym dramatem romantycznym. Jej akcja została umieszczona w czasach pozahistorycznych. Sztuka nie zachowuje klasycznych trzech jedności chociaż zbudowana jest z pięciu aktów. Świat realny miesza się w niej ze światem fantastycznym. Jest to wyraźne nawiązanie do komedii Szekspira – chociażby do „Snu nocy letniej”. Problematyka utworu bliższa jest tragediom Szekspira – Balladyna ma wiele wspólnego z Lady Makbet. Mieszają się w tej sztuce również komizm i z tragizmem. Postacią komiczną jest Grabiec uwikłany w tragiczne wydarzenia.

Melodramatyczna i komiczna jest również miłość Goplany do Grabca. Wiele z melodramatu ma konflikt między siostrami – łagodną Aliną i zaborczą Balladyną. Niestety, kończy się on tragicznie. Nienaturalna śmierć bohaterów - Aliny, Grabca, Wdowy, Pustelnika, Kirkora i na koniec Balladyny powoduje, że odbieramy ten utwór jako tragedię. Autor jednak rozprasza ponure wrażenie, dodając komiczny i ironiczny Epilog, w którym dziejopis Wawel dyskutuje z Publicznością na temat bohaterów sztuki.

Interpretacja zakończenia „Balladyny”

Dramat Słowackiego „Balladyna” kończy scena sądu. Według obowiązującego zwyczaju przyszła królowa przed koronacją musi publicznie osądzić sprawy, które zostaną jej przedstawione. Jej wyroki ocenia zebrany lud. Licząc się z jego opinią, należy wydać wyroki sprawiedliwe.

Przed sąd królowej wniesione zostają trzy sprawy. Dotyczą one anonimowego winowajcy. Lekarz oświadcza, że Fon Kostryń został podstępnie otruty, Filon przedstawia sprawę zabójstwa młodej dziewczyny a oślepiąca matka oskarża wyrodną córkę. Oskarżenia dotyczą Balladyny, ale ona sama spodziewa się, że nikt nigdy nie dojdzie kim jest winowajca.

Największym problemem dla przyszłej królowej jest matka, która może ujawnić imię wyrodnej córki. Widząc, że stara kobieta nie chce podać imienia swojego dziecka, Balladyna skazuje ją na tortury i tym samym doprowadza do jej śmierci.

Nie mając już świadków swoich zbrodni, we wszystkich trzech sprawach wydaje wyrok śmierci. W tym samym momencie pada martwa, rażona piorunem. Wyrok wykonują na niej siły natury. Według wierzeń ludowych piorun był dowodem na istnienie Stwórcy i narzędziem w jego ręku.

W Epilogu dziejopis Wawel dyskutujący z Publicznością o Balladynie próbuje udowodnić, że był to tylko zbieg okoliczności spowodowany niedopatrzaniem. Czarna chmura, która wisiała nad Balladyną w czasie trwania sądu, powinna być rozpędzona biciem w dzwony. Z ironią stwierdza, że była to królowa, która sprawiedliwie rządziła. Publiczność nie chce słuchać jego wywodów i wyrzuca go ze sceny.

Najważniejsze inscenizacje „Balladyny”:

Dramat Słowackiego „Balladyna” jest sztuką dosyć często grywaną. Stwarza ona możliwość najróżniejszych interpretacji i eksponowania dowolnych, zawartych w niej wątków.

Po raz pierwszy wystawiona została na scenie 7 marca 1862 roku we Lwowie w Teatrze im. Skarbka. Był to jednorazowy spektakl, niezbyt udany z braku możliwości technicznych.

Najsłynniejsze z powodu wybitnych kreacji aktorskich inscenizacje „Balladyny” miały miejsce w Krakowie. 1868 rok – Balladynę gra Antonina Hoffman a Goplanę Helena Modrzejewska.

1902 rok – inscenizacja Józefa Kotarbińskiego ze Stanisławą Wysocką w tytułowej roli. Wysocka wystąpiła też w spektaklu w Warszawie reżyserowanym przez Ferdynanda Ruszczyca w 1914 roku. Spektakl ten odznaczał się doborową obsadą: Maria Przybyłko - Potocka, Aleksander Węgierko, Józef Węgrzyn, Jerzy Leszczyński.

1938 – Teatr Narodowy w Warszawie. Reżyserem jest Juliusz Osterwa. Rolę główną gra Irena Eichlerówna.

Po wojnie już w 1945 roku „Balladyna” zostaje wystawiona w Krakowie. Reż. Władysław Woźnik, w roli głównej Zofia Rysiówna.

Adam Hanuszkiewicz - „**Balladyna**” **1974 roku** w Teatrze Narodowym w Warszawie. Grali w niej między innymi Anna Chodakowska i Wojciech Siemion, Hanuszkiewicz wykorzystał cały szereg awangardowych chwytów, które uwspółcześniły sztukę / np. motocykle, zdalnie sterowane zabawki /.

Ciekawe było również przedstawienie „Balladyny” w **Teatrze Bagatela - także z 1974 roku**. Reżyserował je Mieczysław Górkiewicz. Scenografię zrobił Tadeusz Kantor. Oprócz aktorów wystąpiły w nim manekiny. Dużo w scenografii było zgrzebnego płótna, surowych desek, szubienica po prawej stronie sceny, obrazy śmierci i przerażenia – wszystko w konwencji szopki z ludźmi i kukłami. Sztuka opowiadała o nieuchronności ludzkiego losu i okrucieństwie życia.